

27. september 2022

Dostatok energie pre budúci výnos

Prognóza daňového výboru na roky 2021 - 2025

Vladimír Peciar, Michal Havlát

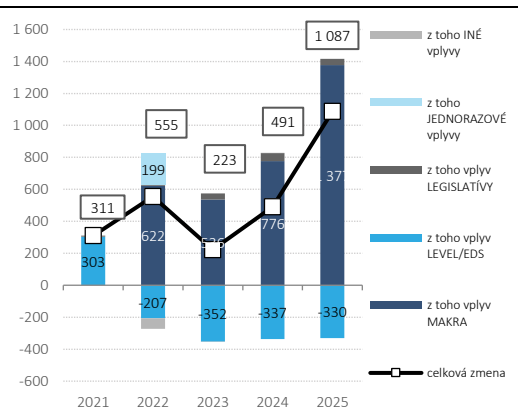
Daňovo-odvodové príjmy porastú na celom horizonte prognózy. Na jednej strane, očakávané spomalenie ekonomického rastu znižuje výber daní, no na druhej strane vysoká inflácia prevýši tento vplyv a nominálny výber daní tak bude vyšší. Na základe plnenia daní za prvú polovicu roka 2022 je možné pozorovať určité zaostávanie výberu niektorých daní za rastom makroekonomických fundamentov, a preto pristupujeme k prognózam s opatrnosťou. Prichádzajúce firemné daňové priznania za rok 2021 len potvrdzujú, že rok 2021 bol vskutku hviezdny. Avšak prudký rast energií takmer určite negatívne zasiahne ziskovosť firiem v ďalších rokoch. Zníženie reálneho HDP v budúcich rokoch negatívne vplýva aj na výnosy spotrebných daní a na niektoré nedaňové príjmy.

Aktualizácia v septembri - porovnanie oproti poslednej prognóze

Aj keď reálna ekonomická aktivita klesá či stagnuje, výberu daní pomáhajú stále solídne nominálne rasty tlačené vyššou infláciou. Vysoké nominálne rasty prinášajú so sebou automaticky vyšší nominálny výber daní a odvodov, a to od 223 mil. eur v nasledujúcom roku až po vyše miliardu v roku 2025 (Graf 1). Celkový pozitívny vplyv na deficit na základe príjmov a výdavkov, ktoré prognózuje výbor, je však už menší. Zvýšený výber príjmov je totiž kompenzovaný silným nárastom mandatórnych vládnych výdavkov najmä na dôchodky, ktoré sú valorizované podľa tempa rastu cien (viď komentár k výdavkom).

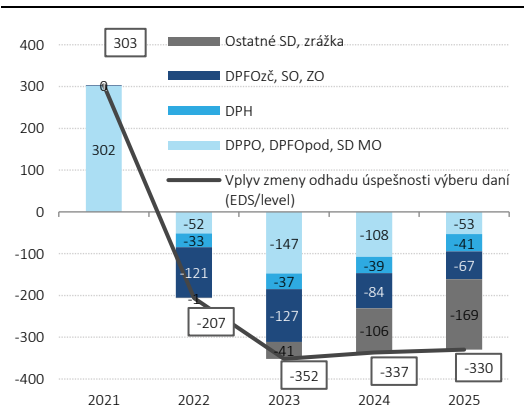
Plnenie daní za rok 2022 zaostáva za silným nominálnym rastom ekonomiky. Zatiaľ čo rok 2021 bol výnimočný najmä v raste firemnej dane, v ďalších rokoch klesá efektívna sadzba, a to naprieč celým spektrom daní. V aktuálnom roku vidíme u viacerých daní pomalší výnos dane ako nasvedčuje jej ekonomická báza. Tento vplyv možno pozorovať pri DPH, firemnej dani, daní naviazaných na trh práce, ale napríklad aj pri zrážkovej dani (Graf 2). Pozorovaný pokles jednotlivých EDS-iek premietame do ďalších rokov. Navyše, energetická kríza a veľká miera neistoty na trhoch budú mať nepriaznivé vplyvy aj na niektoré nedaňové príjmy verejnej správy, ako napríklad príjmy z dividend a emisných povoleniek, kde odhadujeme pokles od roku 2024 (viď odsek nedaňové príjmy).

Graf 1: Dane a odvody: porovnanie oproti prognóze z júna (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf 2: Vplyv zmeny EDS na prognózu daňovo-odvodových príjmov (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Vysoká inflácia napriek poklesu reálnej ekonomiky tlačí príjmy štátu nahor

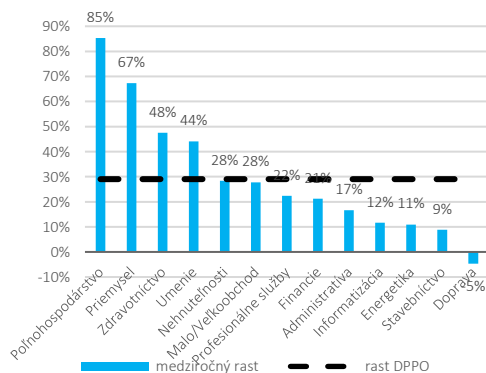

Hviezdny rok pre korporátnu daň

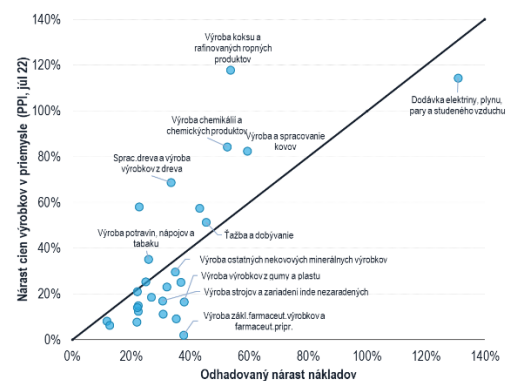
Vývoj hlavných daní a odvodov

Korporátna daň nakoniec uzatvára rok 2021 na rekordnom výnose 3,5 mld. eur. Medziročný rast dane na úrovni takmer 30 % je najvyšší v jej histórii a prekonal rast makrobázy pätnásobne. Nadpriemernému výnosu pomohol vo výraznej miere hlavný ťahúň tejto dane: priemysel. Ten značne prekonal úrovne, ktoré dosahoval pred pandemiou a po roku 2020 vzrástol až o 67 %. Darilo sa firmám naprieč všetkými sektormi a výnimkou neboli ani pre firemnú daň výživné sektory ako Maloobchod (+28 %), Financie (+21 %) a Informatizácia (+12 %). Zaujímavým faktom je zvyšovanie koncentrácie subjektov platiacich daň. V roku 2021 zaplatilo 30 najväčších subjektov až 30 % dane (1 mld. eur), pominulé roky bol tento pomer okolo 26 %.

Graf 3: Medziročné rasty firemnej dane za vybrané sektory (2021)

Graf 4: Medziročné zvýšenie nákladov a cien priemyselných produktov (júl 2022)

zdroj: IFP, **UloziskoIFP**

Pozn.: Vyšší nárast fixných nákladov ako výstupných cien môže mať za následok pokles ziskov a následne aj DPPO.

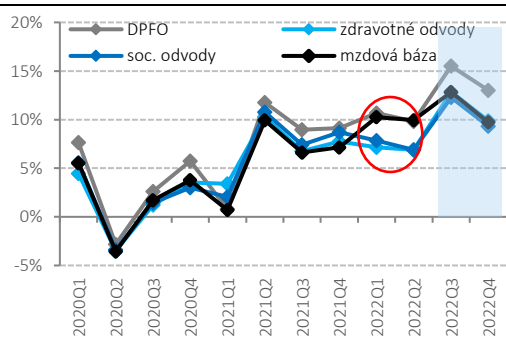
Prevládajúce negatívne riziká na 2022 znižujú výhľad DPPO

Silný rok 2021 a vysoká koncentrácia firiem predstavuje riziko do ďalších rokov. Obzvlášť to platí v roku 2022, ktorý prináša riziká jednoznačne na nákladovej strane firiem. Nepriaznivá ekonomická situácia sa môže dotknúť značnej časti priemyslu, kde predpokladaný rast nákladov presahuje potenciálny rast výnosov (Graf 4). Hospodárske výsledky firiem tak takmer určite klesnú. Podobná situácia panuje aj v ostatných sektoroch, čo sa prejavuje v konzervatívnom výhľade výberu firemnej dane na rok 2022, kde dochádza k medziročnému poklesu výnosu (cca. -2 %) z historických úrovní. Do ostatných rokov očakávame stabilizáciu vývoja efektívnej sadzby nad úrovňou roku 2020 s pozitívnym vplyvom na výber vďaka oživeniu hospodárskeho rastu.

Trh práce zatiaľ nad vodou

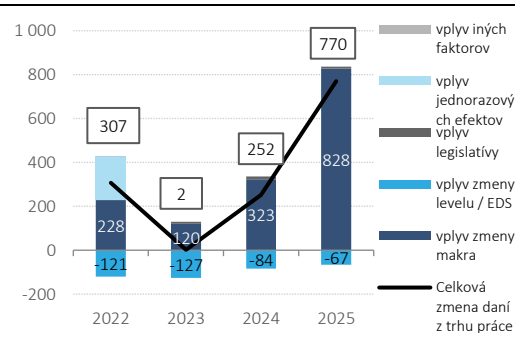
Výnos dane príjmu z fyzických osôb a odvodov sa v prvom polroku 2022 vyvíjal mierne horšie v porovnaní s očakávaniami. Dynamika rastu výnosu daní a odvodov v prvom polroku 2022 nestíhala s rastom mzdovej bázy (Graf 5). Tento efekt znižuje prognózu výnosu na celom horizonte (Graf 6). V roku 2022 opäť došlo k oddĺženiu nemocníc, čo síce zvyšuje sociálne odvody v aktuálnom roku, ale zároveň má aj protistranu na výdavkoch, a je teda rozpočtovo neutrálne. V roku 2023 nedochádza takmer k žiadnej zmene prognózy oproti júnu, naopak v rokoch 2024 až 2025 vplyvom nominálnej mzdy výnos rastie silnejšie.

Graf 5: Mzdová báza predbieha rast daní a odvodov z práce (medziročný rast)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf 6: Dane a odvody z práce držia nad vodou vývoj nominálnych miezd (mil. eur)

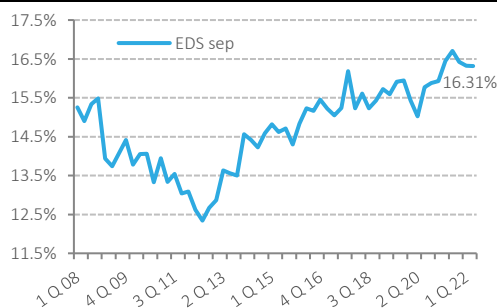

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Silný výber DPH pokračuje, ale plnenie negatívne prekvapilo

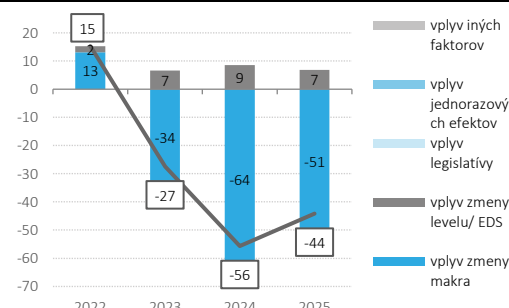
Výnos DPH porastie o 17% v roku 2022 a v mierne pomalšom tempe bude pokračovať aj v roku 2023 (12% rast). Celková úspešnosť výberu DPH ostáva vysoká a stabilná (Graf 7). Napriek týmto pozitívnym faktorom bol výnos za júl 2022 pod očakávaniami a môže naznačovať spomalenie dynamiky spotrebiteľského sektora. Oproti júnu sa zvyšuje prognóza DPH v každom roku okolo 200 mil. eur vďaka rastúcej nominálnej spotrebe domácností. Pod vysoké príjmy DPH sa aktuálne podpisuje najmä rast cien potravín, pohonných látok a energií. Vplyv vyššej spotreby sa potvrdzuje aj na dátach z eKasy, kde odhadujeme 10 %-né medziročné navýšenie nominálnych tržieb¹. Dodatočne prispieva k vysokému rastu vlastná daňová povinnosť za elektronické služby. Patrí sem DPH od zahraničných predajcov na diaľku a taktiež online obchod, kde evidujeme silný nárast výnosu od zmeny legislatívy v júli 2021.²

Graf 7: Stabilná efektívna daňová sadzba DPH

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf 8: Spotrebné dane korigované poklesom ekonomickej aktivity (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Minerálne oleje s lepším výnosom tento rok, ale s poklesom od 2023

Výnos spotrebných daní bude v roku 2022 vyšší, najmä z dôvodu lepšieho vývoja makrozákladní. Spotreba pohonných hmôt je zatiaľ stabilná, a to aj napriek rastúcim cenám motorových palív. Cena nafty je už dva mesiace vyššia ako cena benzínu z dôvodu zvýšeného dopytu po naftu pre výrobu elektrickej energie. Výnosy v rokoch 2023 až 2025 sa spomalia ako dôsledok očakávaného utlmenia ekonomickeho vývoja. Vplyv je mierne kompenzovaný zvýšením efektívneho výberu daní. Samotný výnos spotrebnej dane z minerálnych olejov je z troch štvrtín tvorený výnosom z predaja nafty. Tá je úzko korelovaná s ekonomicou aktivitou, čo znižuje výnos od roku 2023 (Graf 8).

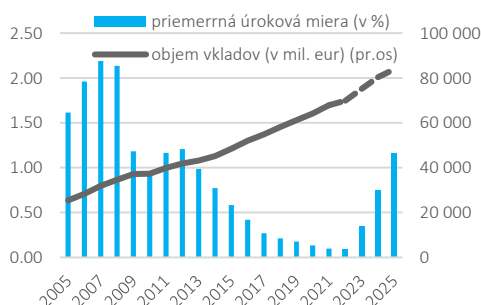
Odhad výnosu dane vyberanej zrážkou na roky 2023 až 2025 sa v porovnaní s júnovou prognózou zvyšuje o 19 až 67 mil. Za týmto nárastom je najmä vplyv rastu úrokových mier. Priemerná úroková miera z vkladov bude rásť postupne z úrovne 0,1% v roku 2022 na

¹ Uvedený rast zohľadňuje porovnanie v mesiacoch bez vplyvu pandémie v roku 2021

² Od 1. júla 2021 roka sa zaviedlo povinné colné konanie v prípade všetkých zásielok z tretích krajín. Zároveň sa od tohto termínu zrušilo oslobodenie od DPH, ktoré bolo možné využiť pri zásielkach s nízkou hodnotou (menej ako 22 eur).

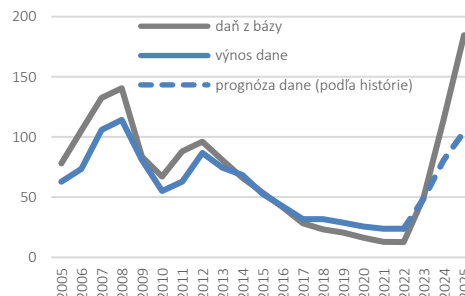
1,2 % v roku 2025 (Graf 9). Spolu s rastúcimi vkladmi sa tak očakáva výrazný rast dane z vkladov. Aktuálne je do prognózy zahrnutý približne polovičný vplyv zmeny makrobázy na základe historických údajov o takýchto vysokých makrobázach (Graf 10).

Graf 9: Vývoj priemernej úrokovej miery (v %) a stavu vkladov (v mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf 10: Vývoj dane podľa makrobázy a výnosu dane z vkladov (v mil. eur)

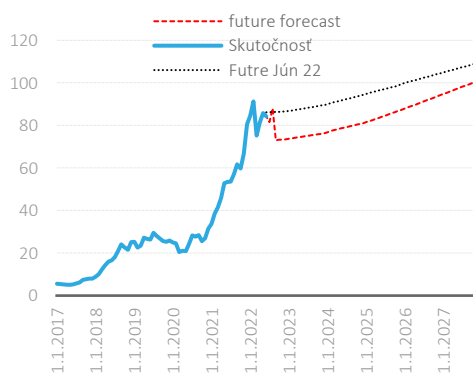

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Nedaňové príjmy

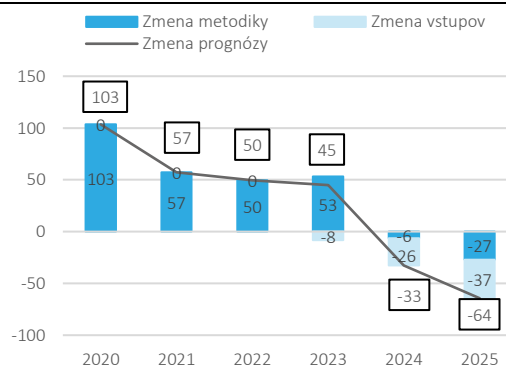
Príjmy z predaja emisných kvót sa znížia v rokoch 2022-2025 kvôli pokles ich cien (Graf 11). Za hlavné faktory cenového poklesu burzových cien (v rozmedzí od 6 % do 15 % na celom horizonte oproti júnu) považujeme neistotu a nervozitu na trhu z dôvodu energetickej krízy, pokles kurzu eura voči doláru či možný zásah EK voči rastúcim cenám energii. Pri aktualizácii prognózy došlo k zmene štatistickej metodiky výpočtu aktuálneho plnenia, ktorá zjednodušuje spôsob zaznamenania výnosu.³ Zmenou metodiky sa upravuje aj historické aktuálne plnenie, z čoho vyplývajú revízie na úrovni 50 až 100 mil. eur (Graf 12).

Graf 11: Ceny emisných kvót výrazne klesli (cena za kvótu v eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Graf 12: Zmena aktuálneho plnenia (mil. eur)

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Príjmy z dividend zo štátnych podnikov sú poznačené zvyšujúcou sa neistotou na energetickom trhu. Samotná SPP dosiahla lepší hospodársky výsledok za rok 2021, no výhľad na ďalšie roky je neistý. Hlavné negatívne riziko plynie z poklesu príjmov v spoločnosti eustream, ktorá patrí medzi hlavné zdroje zisku skupiny SPP (Graf 14). Pokles dividend štátu sa očakáva od roku 2024 (zisk firiem z roku 2023), pričom vzhľadom na dynamickú situáciu na trhu ide o konzervatívny odhad. Na energetickom trhu dôjde k čiastočnej konsolidácii Východoslovenskej energetiky pod skupinu ZSE.

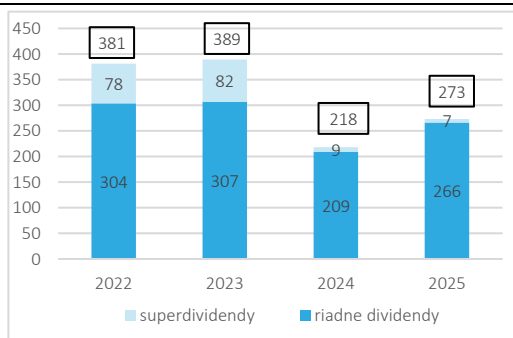
³ Súčasná metodika aktuálnych príjmov z emisných kvót je určená Štatistickým úradom z októbra 2015, kde je počet všetkých odovzdaných kvót v danom roku ocenených priemernou cenou spotrebovaných kvót. Priemerná cena spotrebovaných kvót sa rovná cene „živých“ kvót vynásobená počtom „živých“ kvót. Nová metodika vychádza z hotovostných aukcionovaných kvót v roku t-1 (časovo posunutý cash). T. z. že hotovostné príjmy roku 2020 sa evidujú ako aktuálne príjmy roku 2021.

Pokles cien na burze a nová metodika

Neistota na trhu s energiami pretrváva

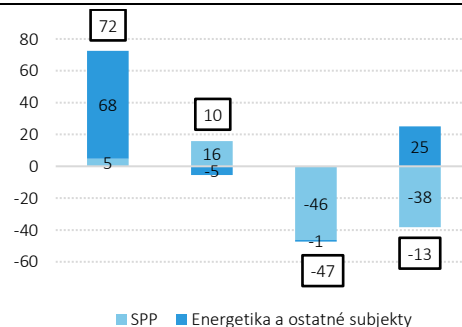
Negatívne riziko z tohto zlúčenia vyplýva z možného jednoročného výpadku vo vyplácaní dividend z titulu konsolidácie. Dividendy Stredoslovenskej energetiky Holding prešli revíziou, keďže na júnovom valnom zhromaždení bolo rozhodnuté vyplatiť minuloročný zisk, napriek predošlým informáciám o nevyplácaní v aktuálnom roku.

Graf 13: Prognóza príjmov riadnych dividend a superdividend (v mil. eur)

zdroj: IFP, [UloziskoIFP](#)

Graf 14: Rozdiely oproti prognóze z júna po subjektoch (riadne dividendy, v mil.)

zdroj: IFP, [UloziskoIFP](#)

Vývoj výnosov z hazardných hier revidujeme na celom horizonte nadol, výnimkou je rok 2022. Príjmy z online kasín pokračovali v silnom raste a sú hlavným faktorom vyššieho výberu v tomto roku. Na základe aktuálneho plnenia sa mierne zvýšila aj prognóza odvodu z číselných lotérií a kurzových stávk. Spomalenie hospodárskeho rastu (a aj spotreby domácností) na nasledujúce roky výrazne znižuje výnosy zo všetkých typov hier. Na celom horizonte znižujeme odhad príjmov z terminálov video lotérií, kde očakávame silnejší pokles počtu hracích terminálov.

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným Zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizuje a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 22. septembra 2022.** **KRRZ, NBS, Infostat, VÚB Tatrabanka, Slovenská sporiteľňa, označili prognózu príjmov za realistickú.**

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇨ [daňové prognózy](#).

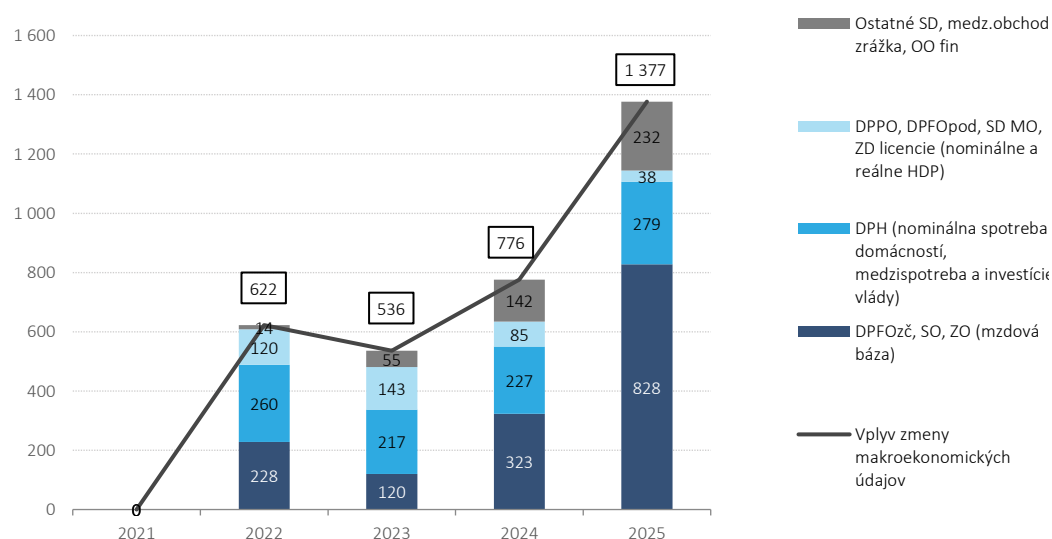
Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmov na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UloziskoIFP](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

Horšia ekonomická situácia a klesajúci počet terminálov ťahajú výnos z hazardu nadol

Prílohy

Graf 15: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní⁴ (mil. eur)

zdroj: IFP, UložiskoIFP

Tabuľka 1: Vplyvy legislatívy na príjmy (ESA2010, v mil. eur)

	2021	2022	2023	2024	2025
Nová legislatíva		0	23	30	23
Zavedenie pravidla o obmedzení úrokových nákladov			0	4	6
Prvotná implementácia IFRS 17 - poisťovne			23	26	17
Aktualizovaná legislatíva		7	14	28	12
Zmeny sadzieb daní z nehnuteľností podľa VZN od 2021		7	7	7	7
Postupné navyšovanie sadzby do II. piliera	0	0	7	11	5

Tabuľka 2: Zmena výnosu nedaňových príjmov – september 22 vs. jún 22 (ESA2010, mil. eur)

	Prognóza			
	2022	2023	2024	2025
Dividendy	72	10	-47	-13
Administratívne poplatky a iné poplatky - len príjmy NDS	7	0	-4	-1
Poplatok za obchodovanie s emisnými kvótami	49	45	-33	-64
Z odvodov z hazardných hier a iných podobných hier	6	-8	-22	-28
Zmena nedaňových príjmov celkom	134	47	-106	-106

⁴ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomickej agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO= sociálne odvody, ZO= zdravotné odvody.